

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ (ДПС)

Львівська пл., 8, м. Київ, 04053, тел.: (044) 272-62-55
E-mail: post@tax.gov.ua, сайт: www.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 43005393

від 10.09.2026 р. № 1044/2/99-00-21-01-02 На № _____ від _____ 20__ р.

Комітет Верховної Ради
України з питань фінансів,
податкової та митної політики

Міністерство фінансів України
(код згідно з ЄДРПОУ 00013480)

Державна податкова служба України на звернення Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики від 14.08.2026 № 04-32/10-2026/191110 (вх. ДПС № 683/2 від 17.08.2026) розглянула питання щодо застосування окремих норм податкового законодавства України та з урахуванням листа ДПС від 26.08.2026 № 967/2/99-00-21-01-01-02 надає відповіді.

Розміщення таких відповідей на Загальнодоступному інформаційно-довідковому ресурсі (далі – ЗІР), за винятком відповідей на аналогічні питання, які вже розміщено в ЗІР, буде здійснено в належній рубриці в загальному порядку, встановленому для такого розміщення, за покликанням: <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/>.

Додаток: на 18 арк. в 1 прим.

Заступник Голови

Андрій ТРОЦКО

Семенівська Наталія 247 81 87
Колесник Галина 247 33 60
Ляшко Юрій 247 33 62
Чайка Оксана 590 48 51
Ніколаєвська Наталія 272 50 53

Документ СЕД ДПС від 10.09.2026 № 1044/2/99-00-21-01-01-02
Підписувач: Троцько Андрій Володимирович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000EA043B001899E000
Дієний з: 18.02.2025 по 17.02.2027

К
Державна податкова служба України
1044/2/99-00-21-01-01-02 від 10.09.2026

1. Ситуація: Підприємство є резидентом Дія Сіті та застосовує особливий порядок оподаткування податком на прибуток підприємств як резидент Дія Сіті – платник податку на особливих умовах. Підприємство подало до Міністерства оборони України заяву про надання статусу резидента Дефенс Сіті та набуло відповідного статусу.

При цьому підприємство не подавало та не планує подавати до контролюючого органу заяву про застосування звільнення від оподаткування податком на прибуток підприємств, передбаченого для резидентів Дефенс Сіті пунктом 76 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України (далі – Кодекс), та відповідним звільненням не користується.

Зазначене звільнення застосовується за заявою платника та за умови одночасного дотримання встановлених Кодексом вимог, серед яких, зокрема, відсутність статусу резидента Дія Сіті та невиплата дивідендів. У зв'язку з цим виникає питання щодо податкових наслідків одночасного перебування підприємства у статусі резидента Дія Сіті та резидента Дефенс Сіті без застосування податкового звільнення, передбаченого для резидентів Дефенс Сіті.

Питання 1: Чи зберігаються за підприємством після набуття статусу резидента Дефенс Сіті пільгові умови оподаткування доходів працівників та гіг- спеціалістів, передбачені для резидентів Дія Сіті, зокрема в частині ПДФО, військового збору та ЄСВ, за умови незастосування підприємством звільнення від оподаткування податком на прибуток, передбаченого для резидентів Дефенс Сіті?

Питання 2: Чи зберігає підприємство після набуття статусу резидента Дефенс Сіті право застосовувати особливий порядок оподаткування податком на прибуток підприємств, передбачений для резидентів Дія Сіті – платників податку на особливих умовах, та чи спричиняє саме набуття статусу резидента Дефенс Сіті без подання заяви про застосування відповідного звільнення перехід на загальну систему оподаткування податком на прибуток підприємств?

Питання 3: Чи має право підприємство після набуття статусу резидента Дефенс Сіті нараховувати та виплачувати дивіденди засновникам – фізичним особам із застосуванням порядку оподаткування, передбаченого для резидентів Дія Сіті, та чи виникають у зв'язку з наявністю статусу резидента Дефенс Сіті додаткові податкові наслідки при виплаті таких дивідендів, якщо підприємство не застосовує звільнення від оподаткування податком на прибуток, передбачене для резидентів Дефенс Сіті?

Відповідь на питання 1

Згідно з підпунктом 170.14¹.2. пункту 170.14¹ статті 170 Кодексу за ставкою, визначеною пункту 167.2 статті 167 Кодексу, оподатковуються доходи платника

податку – спеціаліста резидента Дія Сіті, що нараховуються (виплачуються) на його користь резидентом Дія Сіті (крім резидента Дія Сіті, який одночасно має статус резидента Дефенс Сіті) починаючи з календарного місяця, наступного за календарним місяцем, в якому набуто статус резидента Дія Сіті, у вигляді:

- а) заробітної плати;
- б) винагороди за гіг-контрактом, укладеним у порядку, передбаченому Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», у тому числі винагороди за створення та перехід прав на твори, створені за замовленням;
- в) авторської винагороди за створення службового твору та перехід прав на службові твори.

Доходи спеціалістів резидента Дія Сіті, передбачені підпунктами «а» – «в» підпункту 170.14¹.2. пункту 170.14¹ статті 170 Кодексу, що були нараховані (виплачені) у календарному місяці, в якому набуто статус резидента Дія Сіті, оподатковуються за ставкою, визначеною пунктом 167.1 статті 167 Кодексу.

Враховуючи викладене, порядок оподаткування визначений підпунктом 170.14¹.2. пункту 170.14¹ статті 170 Кодексу не поширюється на резидентів Дефенс Сіті.

Відповідно до частини 14¹ статті 8 Закону України від 08 липня 2010 року № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування» визначено особливості нарахування єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування для платників – резидентів Дія Сіті, які у календарному місяці відповідали вимогам, визначеними пунктами 2, 3 частини першої, пункту 10 частини другої статті 5 Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» починаючи з календарного місяця, наступного за календарним місяцем, в якому платниками набуто статус резидента Дія Сіті (крім резидентів Дія Сіті, які одночасно мають статус резидента Дефенс Сіті).

Отже, особливості зазначеної частини не поширюються на резидентів Дефенс Сіті.

Відповідь на питання 2 – 3

Відповідно до підпункту 14.1.282¹ пункту 14.1 статті 14 Кодексу резидент Дія Сіті – платник податку, що сплачує податок на прибуток підприємств на особливих умовах (далі – резидент Дія Сіті – платник податку на особливих умовах), – резидент Дія Сіті, який у порядку, передбаченому пунктом 141.10 статті 141 Кодексу, обрав або перейшов на відповідний режим оподаткування. Резиденти Дія Сіті, які не обрали (не перейшли) на відповідний режим оподаткування, сплачують податок на прибуток підприємств на загальних підставах і вважаються резидентами Дія Сіті, що не є платниками податку на особливих умовах.

Організаційні, правові та фінансові засади функціонування правового режиму Дія Сіті, що запроваджується з метою стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні шляхом створення сприятливих умов для ведення

інноваційного бізнесу, розбудови цифрової інфраструктури, залучення інвестицій, а також талановитих спеціалістів визначає Закон України від 15 липня 2021 року № 1667-IX «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» (далі – Закон № 1667).

Пунктом 9 частини першої статті 1 Закону № 1667 встановлено, що правовий режим Дія Сіті – це сукупність правових норм, якими визначаються права та обов'язки особи, що виникають, змінюються та припиняються у зв'язку із зверненням про набуття, набуттям та втратою статусу резидента Дія Сіті, а також особливості регулювання відносин за участю резидента Дія Сіті і щодо участі у його статутному капіталі.

При цьому юридична особа набуває статусу резидента Дія Сіті з дня внесення відповідного запису до реєстру Дія Сіті з урахуванням положень частини сьомої статті 2 цього Закону (частини перша та друга статті 4 Закону № 1667).

Обмеження щодо права резидентства Дія Сіті встановлено частиною другою статті 5 Закону № 1667. При цьому Закон № 1667 не містить заборону перебування юридичної особи у статусі резидента Дія Сіті під час перебування у реєстрі Дефенс Сіті.

Правовий режим Дефенс Сіті встановлено Законом України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII «Про національну безпеку України» (далі – Закон № 2469).

Вимоги до резидента Дефенс Сіті визначено статтею 36 Закону № 2469. При цьому Закон № 2469 не встановлює заборону перебування юридичної особи у статусі резидента Дефенс Сіті під час його перебування у реєстрі Дія Сіті.

Податкові пільги для резидентів Дефенс Сіті встановлено пунктом 76 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Підпунктом 76.1 пункту 76 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу встановлено, що тимчасово, до 01 січня 2036 року, але не пізніше року вступу України до Європейського Союзу, для резидентів Дефенс Сіті, передбачено звільнення від сплати податку на прибуток підприємств за умови реінвестування прибутку протягом наступного року (на створення чи переоснащення матеріально-технічної бази, збільшення обсягу виробництва, впровадження новітніх технологій тощо) та без права виплати дивідендів (крім дивідендів на користь держави).

При цьому застосування пільгових правил оподаткування допускається протягом строку застосування передбаченого пунктом 76 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу звільнення від оподаткування, за умови одночасного виконання таких вимог:

- 1) платник податку має статус резидента Дефенс Сіті;
- 2) платник податку не є резидентом Дія Сіті;
- 3) платник податку не нараховує і не виплачує дивіденди (прирівняні до них платежі) на користь власників корпоративних прав, крім випадків, якщо дивіденди (прирівняні до них платежі) підлягають сплаті до державного

бюджету або якщо власниками корпоративних прав є державні підприємства, установи, організації або господарські товариства, 100 відс. акцій (часток) яких належать державі або іншому господарському товариству, 100 відс. акцій (часток) якого належать державі;

4) відсутні встановлені факти порушення платником податків податкових обов'язків щодо подання звітності та/або документів (повідомлень), передбачених статтями 39 і 39² Кодексу.

Відповідно до підпункту 76.2 пункту 76 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу резиденти Дефенс Сіті (крім платників податку, які одночасно мають статус резидента Дія Сіті) звільняються від сплати земельного податку, починаючи з наступного місяця після надання статусу резидента Дефенс Сіті і до завершення місяця, в якому статус резидента Дефенс Сіті припинено.

Отже, компанія Дія Сіті одночасно може мати статус резидента Дія Сіті та Дефенс Сіті, застосовувати статус платника податку на прибуток на особливих умовах як резидента Дія Сіті. При цьому така компанія не має права на застосування пільгового режиму оподаткування відповідно до положень пункту 76 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, тобто не звільняється від сплати податку на прибуток у межах режиму Дефенс Сіті.

Враховуючи те, що заборона для нарахування та виплати дивідендів (прирівняних до них платежів) на користь власників корпоративних прав (крім дивідендів на користь держави), встановлена для резидентів Дефенс Сіті на умовах пільгового оподаткування, то резидент Дія Сіті – платник податку на особливих умовах після набуття статусу резидента Дефенс Сіті має право нараховувати та виплачувати дивіденди засновникам – фізичним особам із застосуванням особливостей оподаткування податком на прибуток підприємств, передбаченого для резидентів Дія Сіті.

2. Ситуація: Фізична особа А продала фізичній особі Б корпоративні права в ТОВ Х за 1 млн грн. Обидві фізичні особи є резидентами України. У договорі зазначено, що розрахунки між продавцем та покупцем проведені в повному обсязі в готівковій формі.

Питання: Чи вважатиметься сума 1 млн грн документально підтвердженими витратами фізичної особи Б на придбання корпоративних прав для цілей підпункту 170.2.2 пункту 170.2 статті 170 Кодексу у разі подальшого продажу нею цих корпоративних прав третій особі, якщо факт проведення розрахунків у готівковій формі підтверджується умовами договору?

Відповідь: Відповідно до підпункту 170.2.2 пункту 170.2 статті 170 Кодексу інвестиційний прибуток розраховується як позитивна різниця між доходом, отриманим платником податку від продажу окремого інвестиційного активу з урахуванням курсової різниці (за наявності), та його вартістю, що визначається із суми документально підтверджених витрат на придбання такого активу, або вартістю інвестиційного активу, що була задекларована особою як об'єкт

декларування у порядку одноразового (спеціального) добровільного декларування відповідно до підрозділу 9⁴ розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, з урахуванням норм підпунктів 170.2.4 – 170.2.6 пункту 170.2 статті 170 Кодексу (крім операцій з деривативами).

Пунктом 176.1 статті 176 Кодексу визначено, що платники податку зобов'язані отримувати та зберігати протягом строку давності, встановленого Кодексом, документи первинного обліку, в тому числі на підставі яких визначаються витрати при розрахунку інвестиційного прибутку.

На вимогу контролюючого органу та в межах його повноважень, визначених законодавством, платники податку зобов'язані пред'являти документи і відомості, пов'язані з виникненням доходу обчисленням і сплатою податку, та підтверджувати необхідними документами достовірність відомостей, зазначених у податковій декларації з цього податку.

Статтею 1 Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено, що первинний документ – це документ, який містить відомості про господарську операцію.

Договір купівлі-продажу є документом, який підтверджує придбання корпоративних прав та їх договірну вартість, але сам по собі не є підтвердженням фактично понесених витрат для цілей підпункту 170.2.2 пункту 170.2 статті 170 Кодексу. Для врахування цієї суми у вартості інвестиційного активу необхідні документи, які підтверджують здійснення розрахунків.

Таким чином, фактично понесені фізичною особою витрати на придбання інвестиційного активу (корпоративних прав) підтверджуються документами, що засвідчують факт здійснення розрахункових операцій.

3. Ситуація: Фізична особа А продала фізичній особі Б корпоративні права в ТОВ Х за 1 млн грн. Обидві фізичні особи є резидентами України. Відповідно до умов договору розрахунки між продавцем та покупцем мали бути проведені протягом трьох місяців з дати його укладення. Покупець не здійснив оплату у встановлений договором строк, у зв'язку з чим договір було розірвано.

Питання 1: Як зазначені операції підлягають оподаткуванню ПДФО та військовим збором у фізичних осіб А та Б?

Питання 2: Чи повинні фізичні особи А та Б відображати зазначені операції в додатку Ф1 до річної податкової декларації про майновий стан і доходи та, якщо так, у якому порядку?

Відповідь на питання 1 – 2

Відповідно до підпункту 14.1.90 пункту 14.1 статті 14 Кодексу корпоративні права – права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації

останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами.

Оподаткування доходів фізичних осіб регламентується розділом IV Кодексу, згідно з підпунктом 163.1.1 пункту 163.1 статті 163 якого об'єктом оподаткування резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід.

До загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податків включається інвестиційний прибуток від проведення платником податку операцій з цінними паперами, деривативами та корпоративними правами, випущеними в інших, ніж цінні папери, формах, крім доходу від операцій, зазначених у підпунктах 165.1.40 і 165.1.52 пункту 165.1 статті 165 Кодексу (підпункт 164.2.9 пункту 164.2 статті 164 Кодексу).

Особливості оподаткування інвестиційного прибутку визначено пунктом 170.2 статті 170 Кодексу.

Відповідно до підпункту 170.2.1 пункту 170.2 статті 170 Кодексу облік загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами ведеться платником податку самостійно, окремо від інших доходів і витрат. Для цілей оподаткування інвестиційного прибутку звітним періодом вважається календарний рік, за результатами якого платник податку зобов'язаний подати річну податкову декларацію, в якій має відобразити загальний фінансовий результат (інвестиційний прибуток або інвестиційний збиток), отриманий протягом такого звітного року.

Згідно з підпунктом 170.2.2 пункту 170.2 статті 170 Кодексу інвестиційний прибуток розраховується як позитивна різниця між доходом, отриманим платником податку від продажу окремого інвестиційного активу з урахуванням курсової різниці (за наявності), та його вартістю, що визначається із суми документально підтверджених витрат на придбання такого активу, або вартістю інвестиційного активу, що була задекларована особою як об'єкт декларування у порядку одноразового (спеціального) добровільного декларування відповідно до підрозділу 9⁴ розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, з урахуванням норм підпунктів 170.2.4 – 170.2.6 пункту 170.2 статті 170 Кодексу (крім операцій з деривативами).

Оскільки під час укладання договору купівлі-продажу інвестиційного активу відбувається перехід права власності на такий актив, то об'єкт оподаткування податком на доходи фізичних осіб виникає у фізичної особи (продавця) з дати переходу права власності, незалежно від того, що кошти за проданий інвестиційний актив будуть надходити впродовж певного періоду.

При цьому дохід, отриманий фізичною особою – резидентом у вигляді інвестиційного прибутку від продажу інвестиційного активу (корпоративного права) включається до її загального річного оподатковуваного доходу та оподатковується податком на доходи фізичних осіб та військовим збором на загальних підставах. Крім того, об'єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб та військовим збором вважатиметься інвестиційний прибуток,

при визначенні якого враховуються витрати (вартість внеску до статутного капіталу товариства), пов'язані з придбанням зазначеного корпоративного права.

Відповідно до пункту 167.1 статті 167 Кодексу ставка податку становить 18 відс. бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) платнику (крім випадків, визначених у підпунктом 167.2 – 167.5 статті 167 Кодексу).

Також зазначений дохід є об'єктом оподаткування військовим збором для платників, зазначених у підпункті 1 підпункту 1.1 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу (підпункт 1 підпункту 1.2 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Ставка військового збору для платників, зазначених у підпункті 1 підпункту 1.1 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, становить 5 відс. від об'єкта оподаткування, визначеного підпунктом 1 підпункту 1.2 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, крім доходів, які оподатковуються за ставкою, визначеною підпунктом 4 підпункту 1.3 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу (підпункт 1 підпункту 1.3 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Підстави для зміни або розірвання договору визначено статтею 651 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ), зокрема, розірвання договору допускається лише за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або законом.

При цьому відповідно до статті 654 ЦКУ зміна або розірвання договору вчиняється в такій самій формі, що й договір, що змінюється або розривається, якщо інше не встановлено договором або законом чи не впливає із звичаїв ділового обороту.

Отже, розірвання договору купівлі-продажу корпоративних прав, за наслідками якого відбувається перехід права власності, є продажем таких корпоративних прав.

При цьому датою отримання доходу є дата фактичного переходу права такого активу (корпоративних прав) у власність незалежно від фактичного надходження коштів.

Враховуючи викладе, оскільки корпоративні права набуваються особою з моменту набуття права власності на частку, то дохід у вигляді вартості корпоративних прав, зазначений в договорі купівлі-продажу інвестиційного активу (корпоративних прав), буде доходом платника податків з моменту переходу права власності на зазначені корпоративні права.

Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації) та строки сплати податків передбачено статтею 179 Кодексу, згідно з пунктом 179.1 якої платник податку зобов'язаний подавати річну декларацію про майновий стан і доходи (податкову декларацію) (далі – Декларація) відповідно до Кодексу.

Декларація подається за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює календарному року для платника податку на доходи фізичних осіб, у тому числі самозайнятих осіб, – до 01 травня року, що настає за звітним, крім випадків, передбачених розділом IV Кодексу (підпункт 49.18.4 пункту 49.18 статті 49 Кодексу).

Форма Декларації та Інструкція щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи (далі – Інструкція), затверджені наказом Міністерства фінансів України від 02.10.2015 № 859, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26.10.2015 за № 1298/27743, зі змінами. При цьому додатки є складовою частиною податкової декларації. Додатки заповнюються та подаються виключно за наявності доходів (витрат), розрахунок яких міститься у цих додатках (пункт 2 розділу II Інструкції).

У додатку Ф1 до Декларації «Розрахунок податкових зобов'язань з податку на доходи фізичних осіб та військового збору з доходів, отриманих від операцій з інвестиційними активами» зазначається розрахунок фінансового результату (інвестиційного прибутку або інвестиційного збитку) операцій за окремими інвестиційними активами, що відображається у відповідних рядках розділу I додатка Ф1 «Розрахунок інвестиційного прибутку» із зазначенням переліку операцій з інвестиційними активами.

Облік загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами ведеться платником податку самостійно, окремо від інших доходів і витрат.

Оскільки дохід у платника податків виникає з моменту переходу права власності на корпоративні права, Декларація з додатком Ф1 подається за підсумками року, в якому відбулися зазначені операції.

Водночас будь-які висновки щодо оподаткування конкретних операцій платників податків можуть надаватися за результатами детального вивчення умов, суттєвих обставин здійснення відповідних господарських операцій та всіх первинних документів, оформленням яких вони супроводжуються.

4. Ситуація: Працівник ТОВ 30.06.2026 оплатив послуги «Нової пошти» з використанням корпоративної платіжної картки та отримав фіскальний чек РРО. Відповідно до банківської виписки за корпоративною платіжною карткою кошти були списані з рахунку ТОВ 01.07.2026.

Питання 1: У якому звітному періоді ТОВ має відобразити в бухгалтерському обліку придбані послуги – у червні чи липні 2026 року?

Питання 2: На підставі яких первинних документів зазначена операція має бути відображена в бухгалтерському обліку?

Питання 3: Чи зобов'язаний працівник у такій ситуації подавати звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт?

Відповідь на питання 1

Відповідно до підпункту 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 Кодексу об'єктом оподаткування податком на прибуток підприємств є прибуток із джерелом

походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень Кодексу.

Положеннями Кодексу не передбачено різниць для коригування фінансового результату до оподаткування по операціях з придбання послуг у «Нової пошти» з використанням корпоративної платіжної картки.

Такі операції відображаються згідно з правилами бухгалтерського обліку при формуванні фінансового результату до оподаткування.

Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності (абзац перший частини другої статті 6 Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»).

Отже, питання дати визнання у бухгалтерському обліку витрат за операцією з придбання послуг належить до компетенції Міністерства фінансів України.

Відповідь на питання 2

Згідно з пунктом 44.1 статті 44 Кодексу для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, інформації, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені абзацом першим пункту 44.1 статті 44 Кодексу.

Для обрахунку об'єкта оподаткування платник податку на прибуток підприємств використовує дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності щодо доходів, витрат та фінансового результату до оподаткування (абзац перший пункту 44.2 статті 44 Кодексу).

Правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначено Законом України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон № 996-XIV).

Згідно з частиною другою статті 3 Закону № 996-XIV бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який веде підприємство. Фінансова, податкова,

статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку.

Відповідно до статті 1 Закону № 996-XIV первинним документом є документ, який містить відомості про господарську операцію. За змістом цієї ж статті господарська операція це дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства.

Згідно з частиною першою статті 9 Закону № 996-XIV підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи.

Відповідно до частини другої статті 9 Закону № 996 первинні документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі та повинні мати такі обов'язкові реквізити:

назву документа (форми);

дату складання;

назву підприємства, від імені якого складено документ;

зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;

посади і прізвища (крім первинних документів, вимоги до яких встановлюються Національним банком України) осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;

особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів встановлено Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05.06.1995 за № 168/704, зі змінами.

Отже, питання підтвердження первинними документами операцій з придбання послуг у «Нової пошти» з використанням корпоративної платіжної картки належать до компетенції Міністерства фінансів України.

Відповідь на питання 3

Згідно з підпунктом 170.9.4 пункту 170.9 статті 170 Кодексу звіт про використання коштів / електронних грошей, виданих на відрядження або під звіт, складається та подається у строки, визначені підпунктом 170.9.3 цього пункту, платником податку (у паперовій або електронній формі (з дотриманням вимог законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, у разі:

а) наявності оподатковуваного доходу, визначеного відповідно до підпункту 170.9.1 цього пункту, з метою розрахунку суми податку;

б) використання платником податку готівки понад суму добових витрат (включаючи отриману із застосуванням платіжних інструментів).

У разі якщо під час відрядження або виконання окремих цивільно-правових дій платник податку застосував платіжні інструменти, включаючи корпоративні (бізнесові) платіжні інструменти або особисті платіжні інструменти, чи їх реквізити, для проведення розрахунків у безготівковій формі та/або для отримання готівки в межах суми добових витрат та за відсутності оподатковуваного доходу, звіт про використання коштів / електронних грошей, виданих на відрядження або під звіт, не складається і не подається.

Таким чином, в наведених у ситуації обставинах працівник ТОВ не зобов'язаний складати та подавати звіт про використання коштів / електронних грошей, виданих на відрядження або під звіт, до підрозділу бухгалтерського обліку ТОВ, незважаючи на те, що отриманий ним фіскальний чек РРО наданий не ТОВ «Нова пошта».

5. Ситуація: У зв'язку з ризиком знищення складських приміщень в Україні внаслідок обстрілів підприємство-імпортер планує зберігати товари, придбані у нерезидента, на складі в Польщі. У міру надходження замовлень від покупців в Україні відповідні партії товару ввозитимуться на митну територію України, проходитимуть митне оформлення та відвантажуватимуться покупцям.

Питання: Яким чином у зазначеній ситуації здійснюється завершення валютного нагляду за дотриманням граничних строків розрахунків за авансовими платежами, здійсненими підприємством на користь нерезидента за придбані товари?

Відповідь: Закон України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту та валютні операції» (далі – Закон № 2473) визначає правові засади здійснення валютних операцій, валютного регулювання та валютного нагляду, права та обов'язки суб'єктів валютних операцій і уповноважених установ та встановлює відповідальність за порушення ними валютного законодавства.

Національний банк України, уповноважені банки та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, здійснюють валютний нагляд за дотриманням резидентами та нерезидентами валютного законодавства.

У статті 12 Закону № 2473 визначено заходи захисту, які НБУ має право запровадити за наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, погіршення стану платіжного балансу України, виникнення обставин, що загрожують стабільності банківської та (або) фінансової системи держави.

Одним із таких заходів захисту є встановлення НБУ граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, особливості яких визначені в частині першій статті 13 Закону № 2473.

Крім того, НБУ уповноважено встановлювати мінімальні граничні суми операцій з експорту та імпорту товарів, на які поширюються встановлені відповідно до Закону № 2473 граничні строки розрахунків за операціями

з експорту та імпорту товарів.

У разі встановлення НБУ граничного строку розрахунків за операціями резидентів з імпорту товарів їх поставка має здійснюватися у строки, зазначені в договорах, але не пізніше встановленого НБУ граничного строку розрахунків із дня здійснення авансового платежу (попередньої оплати) (частина третя статті 13 Закону № 2473).

Відлік граничних строків розрахунків за операцією з імпорту товарів розпочинається з дня здійснення резидентом оплати з поточного рахунку в банку коштів на користь нерезидента України.

На сьогодні граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів визначені в пункті 14² постанови Правління НБУ від 24.02.2022 № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» (далі – Постанова № 18) і становлять 180 календарних днів.

При цьому відповідно до пункту 14⁴ Постанови № 18 розрахунки за операціями резидентів з експорту та імпорту товарів здійснюються не пізніше строку, визначеного в пункті 14² цієї постанови, з урахуванням винятків та особливостей для окремих товарів та галузей економіки і розміру здійсненої операції.

Порушення резидентами граничного строку розрахунків, встановленого НБУ згідно зі статтею 13 Закону № 2473, тягне за собою нарахування пені за кожний день прострочення в розмірі 0,3 відсотка вартості недопоставленого товару за операціями з імпорту товарів в іноземній валюті, перерахованій у національну валюту за курсом НБУ, встановленим на день виникнення заборгованості. Загальний розмір нарахованої пені не може перевищувати суми вартості недопоставленого товару (частина п'ята статті 13 Закону № 2473).

Податкові органи уповноважені за результатами перевірки стягувати у встановленому в законі порядку з резидентів пеню, передбачену в частині п'ятій статті 13 Закону № 2473 (частина восьма статті 13 Закону № 2473).

Тобто у разі здійснення резидентом попередньої оплати (авансового платежу) на користь нерезидента за зовнішньоекономічним договором і отримання від нерезидента товарів із подальшим ввезенням на митну територію України і оформленням в установленому порядку митної декларації типу ІМ-40 та випуску таких товарів у вільний обіг, але після закінчення 180 календарних днів із дня здійснення оплати, до резидента застосовується відповідальність, визначена у частині п'ятій статті 13 Закону № 2473.

Також, відповідно до пункту 9 розділу III Інструкції про порядок валютного нагляду банків за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, затвердженої постановою Правління НБУ від 02.01.2019 № 7 банк завершує здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків, зокрема у разі імпорту продукції, яка ввозиться в Україну, – після отримання інформації з реєстру митних декларацій про здійснення поставки за імпортною операцією з оформленням митних декларацій типів ІМ-40 «Імпорт», ІМ-41 «Реімпорт»,

ІМ-51 «Переробка на митній території», ІМ-72 «Безмитна торгівля», ІМ-75 «Відмова на користь держави», ІМ-76 «Знищення або руйнування» (якщо продукція згідно із законодавством України підлягає митному оформленню).

Водночас зазначаємо, що остаточні висновки щодо наявності чи відсутності порушень валютного законодавства за результатами здійснених операцій з імпорту товарів та сум заборгованості, на які нараховується пеня, можливо зробити лише під час проведення документальної перевірки та детального вивчення умов, суттєвих обставин здійснення відповідних господарських операцій на підставі всіх первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, оформленням яких вони супроводжувались.

6. Ситуація: У липні 2026 року внаслідок ракетного обстрілу було знищено склад ТОВ разом із товаром, що знаходився на ньому. ТОВ має акт про пожежу та витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо відповідного кримінального провадження. У липні 2026 року проведено інвентаризацію, за результатами якої встановлено факт знищення товару, та здійснено його списання. Сертифікат Торгово-промислової палати України про форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили), що стали причиною знищення товару, видано 03.08.2026.

Питання 1: Чи мало право ТОВ списати знищений товар у липні 2026 року до отримання сертифіката Торгово-промислової палати України про форс-мажорні обставини?

Питання 2: Чи має право ТОВ не нараховувати у липні 2026 року податкові зобов'язання з ПДВ відповідно до пункту 198.5 статті 198 Кодексу, застосовуючи положення пункту 32¹ підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, якщо сертифікат Торгово-промислової палати України отримано 03.08.2026?

Відповідь на питання 1

З питань, пов'язаних з порядком списання підприємствами знищеного або зіпсованого майна у зв'язку із російською збройною агресією проти України, Міністерством фінансів України надано роз'яснення, яке розміщено на сайті ДПС за посиланням: <https://tax.gov.ua/nove-pro-podatki--novini-/629143.html>.

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка (частина перша статті 10 Закону № 996-XIV).

Згідно з Порядком подання фінансової звітності, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 року № 419, зі змінами, (далі – Порядок № 419) та Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.10.2014 за № 1365/26142, зі змінами (далі – Положення № 879) проведення інвентаризації обов'язкове у разі, зокрема, встановлення фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей (на день встановлення таких фактів); техногенних аварій, пожежі

чи стихійного лиха (на день після закінчення явищ) в обсязі, визначеному керівником підприємства.

Як встановлено пунктом 4 розділу IV Положення № 879 виявлені при інвентаризації розбіжності між фактичною наявністю активів і зобов'язань і даними бухгалтерського обліку регулюються підприємствами в такому порядку, зокрема:

нестача запасів у межах установлених норм природного убутку, виявлена під час інвентаризації, списується за розпорядженням керівника підприємства на витрати;

нестача цінностей понад норми природного убутку, а також втрати від псування цінностей списуються з балансу та відносяться на рахунок винних осіб у розмірі, визначеному відповідно до законодавства, у разі якщо винні особи не встановлені, вони зараховуються на позабалансовий рахунок до моменту встановлення винних осіб або закриття справи згідно із законодавством.

Слід зазначити, що Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії російської федерації, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 326 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2022 року № 951).

Порядок виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії російської федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022 року № 473. Цей Порядок застосовується для фіксації пошкоджень, зумовлених збройною агресією російської федерації, будівель та споруд приватної та комунальної форми власності, а також може застосовуватися для фіксації пошкоджень будівель і споруд державної форми власності.

Частиною другою статті 14¹ Закону України від 02 грудня 1997 року № 671/97-ВР «Про торгово-промислові палати в Україні» (далі – Закон № 671/97-ВР) визначено, що форс-мажорними обставинами (обставинами непереборної сили) є надзвичайні та невідворотні обставини, що об'єктивно унеможливають виконання зобов'язань, передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків згідно із законодавчими та іншими нормативними актами.

Торгово-промислова палата України (далі – ТПП) та уповноважені нею регіональні торгово-промислові палати засвідчують форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) та видають сертифікат про такі обставини протягом семи днів з дня звернення суб'єкта господарської діяльності за собівартістю (частина перша статті 14¹ Закону № 671/97-ВР).

Порядок засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) в системі ТПП України встановлює Регламент засвідчення ТПП України та регіональними торгово-промисловими палатами форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили), який затверджено рішенням президії ТПП України від 18.12.2014 № 44 (5), зі змінами (далі – Регламент).

Відповідно до пункту 6.2 Регламенту форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) засвідчуються за зверненням суб'єктів господарської діяльності та фізичних осіб по кожному окремому договору, окремим податковим та/чи іншим зобов'язанням / обов'язком, виконання яких настало згідно з умовами договору, контракту, угоди, законодавчих чи інших нормативних актів і виконання яких стало неможливим через наявність зазначених обставин.

Зважаючи на зазначене, врахування у складі витрат платника податку втрат від знищення його товару повинно здійснюватися на підставі відповідних первинних документів, за умови проведення обов'язкової інвентаризації відповідно до наявних підстав для такої інвентаризації та за наявності сертифіката про форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили).

Порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, бухгалтерської та іншої звітності, що ґрунтується на даних бухгалтерського обліку, встановлено Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05.06.1995 за № 168/704, зі змінами.

Відповідно до підпункту 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 Кодексу об'єктом оподаткування податком на прибуток є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які визначені відповідними положеннями Кодексу.

Положеннями Кодексу не передбачено різниць для коригування фінансового результату до оподаткування за операціями зі списання запасів (товарів).

Такі операції відображаються згідно з правилами бухгалтерського обліку при формуванні фінансового результату до оподаткування за умови підтвердження відповідними первинними документами.

Відповідь на питання 2

Пунктом 198.5 статті 198 Кодексу визначено, що платник податку зобов'язаний нарахувати податкові зобов'язання виходячи з бази оподаткування, визначеної відповідно до пункту 189.1 статті 189 Кодексу, та скласти не пізніше останнього дня звітного (податкового) періоду і зареєструвати в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН) в терміни, встановлені Кодексом для такої реєстрації, зведену податкову накладну за товарами / послугами, необоротними активами придбаними / виготовленими з ПДВ (для товарів / послуг, необоротних активів, придбаних або виготовлених до 01 липня 2015 року, – у разі якщо під час такого придбання або виготовлення суми податку були включені до

складу податкового кредиту), у разі якщо такі товари / послуги, необоротні активи призначаються для їх використання або починають використовуватися в неоподатковуваних ПДВ операціях або в операціях, що не є господарською діяльністю платника податку (крім випадків, передбачених пунктом 189.9 статті 189 Кодексу).

Пунктом 32¹ підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, зокрема, визначено, що тимчасово, протягом дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, не вважаються використаними платником ПДВ в неоподатковуваних ПДВ операціях або операціях, що не є господарською діяльністю платника податку, товари, придбані в оподатковуваних ПДВ операціях, знищені (втрачені) внаслідок дії обставин непереборної сили у період дії воєнного, надзвичайного стану.

До наведених у пункті 32¹ підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу операцій норми пункту 198.5 статті 198 Кодексу не застосовуються.

Отже, якщо до декларування податкових зобов'язань з ПДВ за відповідний звітний період ТОВ отримує сертифікат Торгово-промислової палати України, то обов'язок щодо нарахування податкових зобов'язань відповідно до пункту 198.5 статті 198 Кодексу відсутній.

7. Ситуація: ТОВ, яке є квартальним платником податку на прибуток підприємств, застосовує прискорену амортизацію основних засобів відповідно до пункту 43¹ підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу. У зв'язку з виробничими обставинами окремі об'єкти основних засобів планується законсервувати строком на один рік.

На період консервації нарахування амортизації в бухгалтерському обліку буде призупинено відповідно до пункту 29 НП(С)БО 7 «Основні засоби».

Питання 1: Чи втрачає ТОВ право на застосування прискореної амортизації основних засобів у разі їх тимчасової консервації?

Питання 2: Чи призупиняється нарахування прискореної податкової амортизації таких основних засобів на період їх консервації?

Відповідь на питання 1 – 2

Згідно з підпунктом 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 Кодексу об'єктом оподаткування податком на прибуток підприємств є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень Кодексу.

Відповідно до пункту 43¹ підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств на період з 1 січня 2020 року до 31 грудня 2030 року платники

податку на прибуток мають право під час розрахунку амортизації щодо основних засобів:

четвертої групи (машини та обладнання) та п'ятої групи використовувати мінімально допустимий строк амортизації, який дорівнює два роки;

третьої групи (передавальні пристрої) та дев'ятої групи використовувати мінімально допустимий строк амортизації, який дорівнює п'ять років.

Мінімально допустимі строки амортизації основних засобів, визначені цим пунктом, використовуються незалежно від строків амортизації, визначених у бухгалтерському обліку.

Основні засоби мають одночасно відповідати таким вимогам:

введені в експлуатацію платником податків в межах одного з податкових (звітних) періодів, з 1 січня 2020 року до 31 грудня 2030 року;

не були у використанні.

При цьому такі основні засоби повинні використовуватися у власній господарській діяльності та не можуть продаватися або надаватися в оренду іншим особам (крім платників податків, основним видом діяльності яких є послуги з надання в оренду майна).

У разі недотримання визначених вимог до закінчення періоду нарахування амортизації з використанням мінімально допустимих строків амортизації, визначених у цьому пункті, починаючи з дати введення їх в експлуатацію, платник податку у податковому (звітному) періоді, в якому відбувся факт невикористання основних засобів у власній господарській діяльності або їх продаж, зобов'язаний:

збільшити фінансовий результат до оподаткування на суму нарахованої амортизації основних засобів відповідно до цього пункту протягом податкових (звітних) періодів, в яких здійснювалося нарахування амортизації із застосуванням мінімально допустимих строків амортизації основних засобів, визначених у цьому пункті;

зменшити фінансовий результат до оподаткування на суму розрахованої амортизації таких основних засобів відповідно до пункту 138.3 статті 138 Кодексу за відповідні податкові (звітні) періоди.

При застосуванні положень цього пункту норми пункту 138.3 статті 138 Кодексу не застосовуються в частині нарахування амортизації відповідно до встановлених мінімально допустимих строків амортизації основних засобів та методів її нарахування.

Відповідно до підпункту 138.3.1 пункту 138.3 статті 138 Кодексу амортизація не нараховується за період невикористання (експлуатації) основних засобів у господарській діяльності у зв'язку з їх консервацією.

Отже, ТОВ не втрачає право на застосування прискореної амортизації основних засобів у разі їх тимчасової консервації.

При цьому нарахування прискореної податкової амортизації таких основних засобів призупиняється на період їх консервації.

8. Ситуація: ТОВ-продавець складає зведені податкові накладні відповідно до пункту 201.4 статті 201 Кодексу у зв'язку з ритмічним характером постачання товарів за договором. Станом на початок липня 2026 року сальдо розрахунків із покупцем становило 0 грн 10.07.2026 покупець перерахував продавцю аванс, однак протягом липня 2026 року постачання товарів цьому покупцю не здійснювалося.

Питання: Чи має право ТОВ-продавець у зазначеній ситуації скласти податкову накладну на суму отриманого авансу 31.07.2026 – не пізніше останнього дня місяця, відповідно до пункту 201.4 статті 201 Кодексу, незважаючи на відсутність постачання товарів покупцю протягом липня 2026 року?

Відповідь: Пунктом 201.4 статті 201 Кодексу визначено, що платники податку в разі здійснення постачання товарів / послуг, постачання яких має безперервний або ритмічний характер, покупцям – платникам податку – можуть складати не пізніше останнього дня місяця, в якому здійснено такі постачання, зведені податкові накладні на кожного платника податку, з яким постачання мають такий характер, з урахуванням усього обсягу постачання товарів / послуг відповідному платнику протягом періоду, за який складається така податкова накладна, протягом такого місяця.

У разі якщо станом на дату складення зазначених податкових накладних сума коштів, що надійшла на рахунок у банку / небанківському надавачу платіжних послуг продавця як оплата (передоплата) за товари / послуги, перевищує вартість поставлених товарів / послуг протягом місяця, таке перевищення вважається попередньою оплатою (авансом), на суму якої складається податкова накладна у загальному порядку не пізніше останнього дня такого місяця (абзац п'ятий пункту 201.4 статті 201 Кодексу).

Отже, якщо протягом місяця постачання (відвантаження, надання) товарів / послуг покупцю не здійснювалося, то у постачальника в такому місяці відсутні підстави для складання зведеної податкової накладної згідно з пунктом 201.4 статті 201 Кодексу. Відповідно у разі отримання від покупця в такому місяці авансу за товари / послуги, які будуть постачатися (відвантажуватися, надаватися) у наступних звітних (податкових) періодах, податкова накладна на суму таких коштів складається у загальному порядку на дату отримання такого авансу на суму отриманих коштів.